

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

วิสุทธิ ใบไม้ และรังสิมา ตัณฑเลขุ 2550 ชุดโครงการป่าเมฆเขานัน เป็นโครงการแรกที่สนใจในการศึกษาสภาวะภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป (Climate change) โดยเน้นการศึกษาที่บริเวณระบบนิเวศที่เรียกว่า ป่าเมฆ และที่อุทยานแห่งชาติเขานัน โดยได้ติดตั้งสถานีตรวจวัดอากาศอัตโนมัติที่บริเวณป่าประและป่าเมฆ รวมทั้งติดตั้งสถานีตรวจวัดอากาศตามหน่วยพิทักษ์ของอุทยานแห่งชาติเขานัน โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้เก็บบันทึกข้อมูลสภาพอากาศทุกวัน และได้นำ Data logger ไปติดตั้งตามระดับความสูงจากระดับ 200 เมตร ไปจนกระทั่งถึง 1,400 เมตร จะทำให้เข้าใจแถบการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ (Ecotone) ที่เขานันได้ เพราะถ้าทราบข้อมูลเบื้องต้นของลักษณะภูมิอากาศตามระดับความสูงแล้ว จะทำให้มีข้อมูลเปรียบเทียบการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุณหภูมิอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์ และปริมาณน้ำฝน สภาวะภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป (Climate change) ย่อมมีผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของป่าเมฆเขานันอย่างแน่นอน

พร้อมกันนั้น ชุดโครงการป่าเมฆเขานัน ยังได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านชีพลักษณ์ (Phenology) ของป่าประ ซึ่งเป็นพืชดัชนีชนิดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ โดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขานัน ทำการเฝ้าสังเกตการณ์แตกยอดของประ และการออกช่อดอกของประ ซึ่งถ้าสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไป ย่อมมีผลกระทบต่อเวลาที่ประแตกยอด และระยะเวลาที่แตกยอดของประ

พงศธร บรรณโคภิชฐ์ และสุวัฒน์ จันธิวงศ์ 2553 ปัจจุบันพื้นที่ป่าดิบชื้นในประเทศไทยกำลังถูกทำลายเป็นจำนวนมาก เพื่อนำที่ดินมาใช้ประโยชน์ในการทำสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน สวนผลไม้เชิงเดี่ยว สวนผลไม้ผสม และสวนสมรม (สวนไม้ผลหลากหลายชนิดปลูกแทรกในป่า) การตัดโค่นและเผาทำลายป่าทำให้พื้นดินเปิดโล่งกับอากาศ พลังงานจากรังสีดวงอาทิตย์จะถูกใช้ไปในเพิ่มความร้อนให้กับผิวดิน และการเผาผลาญอากาศ เมื่ออากาศร้อนอากาศจะขยายตัว การขยายตัวของอากาศทำให้มวลของอากาศรองรับไอน้ำในปริมาณที่มากขึ้น ทำให้ฝนมีโอกาสดกน้อยลง แต่ถ้าฝนมีโอกาสดกแล้วก็จะตกลงมาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้สามารถสังเกตได้จากการกระจุกตัวของฝนที่ตกมาในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย ก่อให้เกิดเป็นน้ำป่าไหลหลาก เกิดอุทกภัย และปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้ในบริเวณที่ไม่ไกลไปจากกันมากนัก การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้โดยเฉพาะบริเวณต้นน้ำลำธาร เพื่อเปลี่ยนสภาพไปเป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์รูปแบบต่างๆ ทั้งจากหน่วยงานของรัฐหรือประชาชน นับเป็นปัญหาเรื้อรังที่มีมานานตั้งแต่เริ่มมีนโยบายเปิดป่าให้สัมปทานไปจนถึงปิดป่าสัมปทานแล้วก็ตาม แต่พื้นที่ป่าไม้ก็ยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลมีการนำนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนมา

ใช้ปฏิบัติ พื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ก็มีแนวโน้มที่จะถูกทำลายสูงขึ้น การกระทำดังกล่าว นอกจากจะนำมาซึ่งความเสียหายต่อสมดุลธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศป่าไม้แล้ว ผลกระทบทางอ้อมที่นับวันจะทวีความรุนแรงและเป็นที่กล่าวถึงอยู่เสมอๆ ได้แก่ การเกิดน้ำป่าไหลหลาก อุทกภัยน้ำท่วม แผ่นดินถล่ม การเสื่อมสภาพหรือขาดความอุดมสมบูรณ์ของดิน การคืนเงินของลำธาร สภาพแห้งแล้ง และความวิปริตของสภาพอากาศ ล้วนแต่สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งส่งผลกระทบเป็นปัญหาเรื่องโลกร้อนในปัจจุบัน

งานวิจัยเกี่ยวกับปลาและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

การศึกษาทางด้านสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในประเทศไทยและบริเวณข้างเคียงได้มีการสำรวจบ้างแล้ว Gairdner (1915) รายงานว่าพบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 3 ชนิดที่จังหวัดราชบุรีและจังหวัดเพชรบุรี คือ จงโคร่ง (*Bufo asper*) กบทุกมลายู (*Rana macrodon*) และปาดบ้าน (*Rhacophorus leucomystax*) และในปีต่อมา Boulenger (1916) ได้รายงานการพบกบชนิดใหม่ในประเทศไทย 1 ชนิดคือ กบตามธารแดง (*Rana doriae*) ซึ่งเก็บตัวอย่างได้จากเขา สระบาป จังหวัดจันทบุรีและแพร่ ต่อมา Smith (1916a) ได้สำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชและปัตตานี พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกทั้งสิ้น 29 ชนิด นอกจากนี้ยังได้ศึกษาลักษณะของลูกกบ วัยอ่อนของกบหนอง (*Rana limnocharis*) ซึ่งพบว่ากบชนิดที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีการผสมพันธุ์ตลอดฤดูฝน และในปีเดียวกัน Smith (1916b) ได้รายงานการรวบรวมสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในสกุล *Occidozyga* 3 ชนิด คือ เขียดหลังป้อม (*Occidozyga martensii*) จากกรุงเทพฯ เขียดลิ้น (*Occidozyga laevis*) และเขียดจะนา (*Occidozyga lima*) จากจังหวัดนครศรีธรรมราช และปัตตานี ต่อมา Smith (1917a) ได้รายงานการพบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกชนิดใหม่ของประเทศไทย คือ อึ่งอ่างก้นขีด (*Kaloula mediolineata*) จากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และในพื้นที่ดังกล่าวยังพบอึ่งอ่างบ้าน (*Kaloula pulchra*) อึ่งปากขวด (*Glyphoglossus molossus*) และอึ่งแดง (*Caluella guttulata*)

Smith (1917b) ได้รวบรวมรายชื่อสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในกรุงเทพฯ ได้จำนวน 14 ชนิด Smith (1917c) ได้สำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในทุกภาคของประเทศไทยและพบจำนวน 52 ชนิด ใน 7 วงศ์ (Family) โดยแยกเป็นวงศ์ Ranidae จำนวน 29 ชนิด วงศ์ Engystomatidae จำนวน 11 ชนิด วงศ์ Discaphidae จำนวน 1 ชนิด วงศ์ Bufonidae จำนวน 4 ชนิด วงศ์ Pelobatidae จำนวน 4 ชนิด วงศ์ Salamandridae จำนวน 1 ชนิด และวงศ์ Caecilidae จำนวน 2 ชนิด และ Smith (1917d) กล่าวถึงลูกกบวัยอ่อน 16 ชนิดที่พบในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และจากการสำรวจได้พบกบชนิดใหม่ของไทยอีก 1 ชนิด คือ กบหูดำ (*Rana cubitalis*) จากดอยช้าง จังหวัดลำปาง ที่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 500 เมตร Smith (1921) รายงานการพบกบทำสาร (*Rana pullus*) จากจังหวัดชุมพรและได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น *Rana tasanae* ต่อมา Smith (1922a) ได้ศึกษาการแพร่กระจายของกบในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและพบกบชนิดใหม่ คือ กบดอยช้าง (*Rana aenea*) จากดอยช้าง

จังหวัดลำปาง ที่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,500 เมตร และกล่าวถึงอึ่งลายเต็ม (*Microhyla butleri*) ว่ามีการกระจายกว้างขวางทั่วประเทศไทยและคาบสมุทรมอินโดจีน

Taylor (1962) สำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในประเทศไทยและพบ 3 อันดับ 9 วงศ์ 100 ชนิด Frith (1977) สำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่จังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคมในปีเดียวกัน พบว่ามี 18 ชนิด บุญส่ง (2520) ศึกษาการแพร่กระจายของคางคกในสกุล *Bufo* 4 ชนิดในประเทศไทย พบว่า จงโคร่ง (*Bufo asper*) แพร่กระจายตั้งแต่เทือกเขาตะนาวศรีจนถึงภูเขาในภาคใต้ของจังหวัดยะลา ตรัง นครศรีธรรมราช และชุมพร และขึ้นไปจนถึงจังหวัดกาญจนบุรี คางคกบ้าน (*Bufo melanostictus*) มีการแพร่กระจายทั่วโลก คางคกแคระ (*Bufo parvus*) พบมากทางภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปจนถึงจังหวัดยะลา และคางคกหัวราบ (*Bufo macrotis*) พบตั้งแต่จังหวัดกาญจนบุรี เชียงใหม่ ปัตตานี และยังพบในประเทศพม่าด้วย บุญส่ง และคณะ (2520) ได้ศึกษาการแพร่กระจายของอึ่ง 3 ชนิด คือ อึ่งปากขวด (*Glyphoglossus molossus*) พบได้ทั่วประเทศยกเว้นภาคใต้ อึ่งบ้าน (*Kaloula pulchra*) พบได้ทั่วประเทศ และอึ่งก้นจืด (*Kaloula mediolineata*) พบที่จังหวัดอุบลราชธานี นครราชสีมา ชลบุรี และประจวบคีรีขันธ์

ชุมพล และวีรชาติ (2525) ได้รายงานการศึกษาชนิดสัตว์ที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสะแกและคลองแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 4 ชนิด คือ คางคกบ้าน (*Bufo melanostictus*) กบนา (*Rana rugulosa*) ปาดหลังสองจุด (*Rhacophorus bimaculatus*) และปาดเขียวหัวสั้น (*Rhacophorus dulitensis*) ัญญา (2525) ศึกษาสัตว์ที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาท่าเพชร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 6 ชนิด จารุจินต์ และปรีชา (2525) ศึกษาชนิดของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 5 วงศ์ 7 สกุล 11 ชนิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่ยังไม่เคยมีรายงานการพบในพื้นที่มาก่อน แต่เคยพบในภาคอื่นมาแล้ว อนงค์ (2526) ศึกษาชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเขตอำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำนวน 1 อันดับ 4 วงศ์ 8 สกุล 19 ชนิด ซึ่งพบในเดือนกรกฎาคมมากที่สุด (18 ชนิด) และพบในเดือนมีนาคมน้อยที่สุด (4 ชนิด) วัฒนา (2527) ศึกษาสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่เดือนเมษายน 2524 ถึงเดือนเมษายน 2525 พบ 4 วงศ์ 8 สกุล 13 ชนิด ในเดือนสิงหาคม 2524 พบจำนวนมากที่สุดถึง 13 ชนิด และในเดือนพฤศจิกายน 2524 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2525 พบน้อยที่สุดเพียง 2 ชนิด และสรุปว่าปริมาณน้ำฝนและความชื้นสัมพัทธ์มีผลต่อจำนวนชนิดและจำนวนตัวของสัตว์สะเทินน้ำ สะเทินบก สิริลักษณ์ (2527) ศึกษาสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณดินเค็มในเขตอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบ 2 วงศ์ 5 สกุล 9 ชนิด

ัญญา (2530) ศึกษาสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานีและตากในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2528 พบ 2 อันดับ 6 วงศ์ 26 สกุล 32 ชนิด วันเพ็ญ (2533) ศึกษาชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ระหว่างเดือนมกราคม 2531 ถึงเดือนมีนาคม 2532 พบ 12 วงศ์ 8 สกุล 12 ชนิด และระบุว่าอุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน และสภาพแวดล้อม มีผลต่อจำนวนชนิดและจำนวนตัวของสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

ัญญา (2535) ได้สำรวจชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในป่าพรุของประเทศไทยในช่วงเดือนสิงหาคม 2530 ถึงเดือนสิงหาคม 2534 พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 16 ชนิด วิสูตร (2537) สำรวจชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว เขาชมพู่ จังหวัดชลบุรี ในช่วงเดือนมิถุนายน 2535 ถึงเดือนพฤษภาคม 2536 พบ 1 อันดับ 4 วงศ์ 11 สกุล 20 ชนิด ัญญา (2539) สำรวจสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในระดับเบื้องต้นในป่าบาลา จังหวัดนครราชสีมา พบ 5 วงศ์ 11 สกุล 20 ชนิด และ วิรุทธิ์ และคณะ (2542) ศึกษาชนิดสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกบริเวณป่าอำเภอกองคาญบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ช่วงเดือนตุลาคม 2541 ถึงเดือนตุลาคม 2542 พบ 5 วงศ์ 17 สกุล 42 ชนิด และมีชนิดที่เป็นรายงานการพบครั้งแรกในประเทศไทย คือ *Leptotalax gracilis*

ส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ กรมป่าไม้ (2541) รายงานในแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานีว่า จากการสำรวจพบ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำนวน 26 ชนิด จาก 7 สกุล 4 วงศ์ ในจำนวนนี้เป็นสัตว์คุ้มครอง 3 ชนิด ได้แก่ จงโคร่ง (*Bufo asper*) คางคกแคระ (*Bufo parvus*) และกบทูต (*Rana blythii*) และชนิดอื่น คือ วงศ์ Pelobatidae ได้แก่ อังกรายหัวมน (*Megophrys aceras*) วงศ์ Bufonidae ได้แก่ คางคกบ้าน (*B melanostictus*) วงศ์ Ranidae ได้แก่ เขียดลิ้น (*Occidozyga laevis*) เขียดหลังปุ่มที่ราบ (*Occidozyga martensii*) เขียดบัว เขียดจิก (*Rana erythraea*) กบเขาสูง (*R. alticola*) กบอ่อง (*R. nigrovittata*) กบเขาหลังทอง (*R. chalconota*) กบชะง่อนหินเมืองใต้ (*R. hosii*) กบว้าก (*R. glandulosa*) กบหลังจุด (*R. signata*) กบนา (*R. rugulosa*) และกบหนอง (*R. limnocharis*) วงศ์ Rhacophoridae ได้แก่ ปาดตีนเหลือง (*Rhacophorus bipunctatus*) ปาดตีนดำ (*R. nigropalmatus*) และปาดบ้าน (*Polypedates leucomystax*) วงศ์ Microhylidae ได้แก่ อึ่งอ่างมลายู (*Kaloula baleata*) อึ่งแม่หนาว (*Microhyla berdmorei*) อึ่งบอร์เนียว (*M. borneensis*) อึ่งลายแต่ม (*M. butleri*) อึ่งข้างดำ (*M. heymonsi*) อึ่งน้ำเต้า (*M. ornata*) และอึ่งหลังจุด (*Micryletta inornata*)

ทัศนีย์ และคณะ, 2529; สันทนา และทัศนีย์, 2537; Rainboth, 1996 ปลากะสูบชนิด หรือสุด หรือ Transverse-bar barb เป็นปลาที่ใช้บริโภค และเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม จัดเป็นปลาที่อยู่ในวงศ์ CYPRINIDAE และอยู่ในสกุล *Hampala* พบอยู่ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนปราณบุรีเพียงชนิดเดียวคือ *Hampala macrolepidota* (Valenciennes, 1842) มีลักษณะลำตัวเรียวยาวแบบ oblong ด้านบนแบน ท้องค่อนข้างกลม จะงอยปากค่อนข้างแหลม ปากกว้างและเฉียงขึ้นเล็กน้อย ริมฝีปากหนามีหนวด 1 คู่ที่มุมขากรรไกรบน (maxillary barbell) ครีบหลังอยู่ตรงข้ามกับครีบท้อง เกล็ดใหญ่มีแถบดำในแนวตั้งจากใต้ฐานครีบหลังยาวลงมาเลยแนวเส้นข้างตัวเล็กน้อย ในบางแหล่งน้ำเมื่อปลามีขนาดใหญ่แถบดำจะหายไป และพบปลาขนาด 5 เซนติเมตร (ซม) มีแถบดำมากกว่า 1 แถบ ครีบหางเป็นแฉกเว้าลึกแบบ fork

มีสีแดง ริมแฉกมีสีดำ ส่วนครีบอื่นๆมีสีส้มหรือสีแดง มีความยาวเหยียดเฉลี่ย 35 ซม พบยาวสุด 70 ซม เส้นข้างตัวสมบูรณ์อยู่ในแนวกลางตัวมีเกล็ด 28 เกล็ด สีลำตัวค่อนข้างคล้ำเป็นสีน้ำตาล มีเกล็ดขนาดใหญ่เงินตามขอบเป็นสีดำ ครีบหลังมีจุดเริ่มอยู่ในแนวเดียวกับครีบท้องประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 3 ก้าน และก้านครีบอ่อน 8 ก้าน ครีบอกมีก้านครีบแข็ง 1 ก้าน และก้านครีบอ่อน 14-15 ก้าน ครีบท้องมีก้านครีบแข็ง 3 ก้าน และก้านครีบอ่อน 5 ก้าน ปลากระสูบขีด โดยทั่วไปไม่สามารถแยกเพศจากลักษณะภายนอกได้ยกเว้นในระยะที่มีการวางไข่ โดยปลากระสูบขีดเพศเมียจะมีท้องอูมมากกว่าเพศผู้ สามารถอาศัยอยู่ได้ทั้งในน้ำไหล และน้ำนิ่ง

โยธิน และรังสิต, 2524; สันทนา และทัศพล, 2537; Rainboth, 1996 ปลาเกล็ดทอง กดขาว กดกลาง กดนา กดคลอง อีแกบวง กดหม้อหรือ Green catfish เป็นปลาที่มีรสชาติดีประชาชนนิยมบริโภค มีราคาค่อนข้างแพง อยู่ในกลุ่มปลาไม่มีเกล็ดอยู่ในวงศ์ BAGRIDAE และอยู่ในสกุล *Mystus* พบอยู่ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนปราณบุรีเพียงชนิดเดียวคือ *Mystus nemurus* (Valenciennes, 1839) คือรูปร่างเรียวยาวแบบ elongate ลำตัวค่อนข้างยาวแบนข้างเล็กน้อย มีความยาวมาตรฐานเป็นสามเท่าครึ่งของความกว้าง ลำตัว ตาค่อนข้างโตไม่มีหนังปกคลุม มีร่องตามยาวตรงกลางยาวไม่ถึงฐาน occipital process และกระดูก occipital process เหนืออกยาวเกือบถึงกระดูกฐานครีบ มีขนาด 4 คู่ ได้แก่ หนวดที่มุมขากรรไกรบนยาวถึงฐานครีบกัน หนวดที่ปลายจะงอยปากยาวถึงกึ่งกลางตา หนวดที่ขากรรไกรล่างยาวถึงฐานครีบอก และหนวดที่ได้คางยาวไม่ถึงช่องเปิดหลัง ปากกว้างอยู่ด้านหน้าสุดของส่วนหัวมีฟันซี่เล็ก ๆ สันปลายแหลมอยู่รวมเป็นแผ่นบนขากรรไกร และเพดานปาก ฟันบนเพดานปากเป็นแถบโค้งเว้าตรงกลาง ด้านในมาก เยื่อที่แผ่นปิดเหงือกไม่เชื่อมติดกับคอคอด (gill membrane แยกออกจาก isthmus) ครีบหลังไม่สูง มีจุดเริ่มอยู่หน้าจุดเริ่มของครีบท้องประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 1 ก้าน มีด้านหลังเป็นฟันเลื่อย และก้านครีบอ่อน 7 ก้าน ครีบไขมัน (adipose fin) เจริญที่อยู่บนหลังตรงส่วนท้าย และอยู่ตรงข้ามครีบกัน ความยาวฐานครีบไขมันจะเท่าหรือสั้นกว่าครีบกันเล็กน้อย ครีบอกประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 1 ก้าน และก้านครีบอ่อน 9 ก้าน ครีบท้องประกอบด้วยก้านครีบอ่อนไม่แตกแขนง 1 ก้าน และก้านครีบอ่อนที่แตกแขนง 5 ก้าน ครีบท้องอยู่ใกล้ครีบกันมากกว่าครีบอก ครีบกันประกอบด้วยก้านครีบอ่อนไม่แตกแขนง 1 ก้าน และก้านครีบอ่อนที่แตกแขนง 10-12 ก้าน ซึ่งครีบหางเว้าลึก (fork) แฉกบนยาวกว่าแฉกล่าง เส้นข้างตัวสมบูรณ์อยู่ในแนวกลางตัว ครีบทุกครีบมีสีน้ำตาลปนเหลือง หรือดำ มีกระเพาะลมตอนเดียวลักษณะคล้ายหัวใจตอนหน้าติดอยู่กับ transverse process ของกระดูกสันหลังข้อต้นๆ ผนังกระเพาะลมค่อนข้างแข็งกรอบโปร่งใสมองเห็นผนังกันภายในได้ชัดเจนมีหน้าที่ช่วยในการลอยตัวอยู่ในน้ำที่ระดับต่างๆได้ตามความต้องการ ขนาดใหญ่ที่สุดที่พบมีความยาวเหยียด 65 ซม ความแตกต่างระหว่างเพศของ ปลาเกล็ดทองนั้นปลาเพศผู้มีอวัยวะเพศ (genital papillae) เรียวยาว และแหลมตอนปลาย ยาวประมาณ 1 ซม ส่วนเพศเมียจะมีลักษณะเป็นรูปกลม ในช่วงฤดูผสมพันธุ์เมื่อริคที่ท้องปลาเพศผู้จะมีน้ำเชื้อสีขาวขุ่นไหลออกมาส่วนเพศเมียจะมีส่วนท้องบวมเป่งนูนออกมาทางด้านข้างทั้งสองด้าน

ช่องเพศมีสีชมพู ปลาคดเหลืองชอบอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ตื้นน้ำที่เป็นแก่งหินหรือพื้นดินแข็ง และมีกระแสน้ำไหลไม่แรงนักพบอยู่ในระดับน้ำลึกตั้งแต่ 2-40 เมตร

พินิจ และนวลใจ, 2523; สันทนา และทัศนพล, 2537; Rainboth, 1996 ปลาหมอช้างเหยียบ ตะกรับ กำ หน้านวล หมอไคว้ หรือ The Striped, Tiger เป็นปลาที่คนนิยมบริโภค รสชาติดี ก้างไม่มาก ราคาไม่แพง เป็นปลาอยู่ในวงศ์ NANDIDAE และอยู่ในสกุล *Pristolepis* พบอยู่ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนปราณบุรีเพียงชนิดเดียวคือ *Pristolepis fasciata* (Bleeker, 1851) มีลักษณะรูปร่างเป็นรูปไข่ค่อนข้างกลม ส่วนหัวและหลังลาดโค้ง หัวและลำตัวแบนข้าง ตาโตตั้งอยู่ก่อนไปด้านหลังของหัว ปากเล็ก snout สั้น มีหนามแหลมที่กระดูกปิดเหงือก 1-2 อัน gill membrane เชื่อมติดกัน มีเกล็ดแบบ ctenoid ครีบหลังมี 2 ตอนแต่เชื่อมติดกัน โดยครีบหลังตอนแรกมีแต่ก้านครีบแข็ง และมีจุดเริ่มต้นอยู่หน้าจุดเริ่มต้นครีบอก ประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 13-14 ก้าน และก้านครีบอ่อน 15-16 ก้าน ครีบอกประกอบด้วยก้านครีบอ่อนไม่แตกแขนง 1 ก้าน และครีบอ่อนที่แตกแขนง 12-14 ก้าน ครีบท้องเริ่มต้นหลังครีบอกเล็กน้อย ประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 1 ก้าน และก้านครีบอ่อน 5-6 ก้าน ครีบกันประกอบด้วยก้านครีบแข็ง 3 ก้าน และก้านครีบอ่อน 7-9 ก้านครีบหางค่อนข้างยาวปลายมน เป็นแบบ round ตัวมีสีคล้ำด้านบน ด้านข้างลำตัวมีสีเขียวมะกอก มีแถบตามขวางลำตัวสีคล้ำ 8-9 แถบ ด้านท้องมีสีจางหรือสีเหลืองอ่อน ครีบมีสีจางหรือเหลืองอ่อนมีขอบสีคล้ำ เส้นข้างตัวไม่สมบูรณ์ขาดตอน มีเกล็ดในแนวเส้นข้างตัวทั้งสองเส้นรวม 31-37 อัน ปลาที่พบขนาดใหญ่สุดมีความยาวเหยียด 20 ซม ปลาหมอช้างเหยียบไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศจากลักษณะภายนอก ยกเว้นในฤดูวางไข่ เพศเมียจะมีท้องอูมเป่ง รูเพศขยายใหญ่ และแก้มซ้ายขวาของปลาเพศผู้จะมีลักษณะสากมากกว่าเพศเมีย ชอบอาศัยอยู่ในน้ำนิ่ง และน้ำไหล โดยเฉพาะบริเวณที่มีซากต้นไม้ หรือกอไม้จมน้ำอยู่

